

BÜYÜME, GELİŞME VE KALKINMA BAĞLAMINDA GÜNEY KORE, BREZİLYA VE TÜRKİYE’NİN KARŞILAŞTIRILMASI

Adil Murat VURAL

Özet

Bu çalışmada OECD üyesi ülkelerden Brezilya ve Kore ile Türkiye arasındaki sanayileşme ve kalkınma stratejileri üzerinden İnsani Gelişim Endeksleri dikkate alınarak karşılaştırmalar yapılacak ve bu bağlamda değerlendirmelerde bulunulmaya çalışılacaktır. Ayrıca verili durum analizlerinden yola çıkılarak Türkiye'nin 2023 hedefleri incelenip değerlendirilecektir. Bu çalışma bir doküman incelemedir. Doküman inceleme kapsamında OECD raporları, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) 2015 yılı İnsani Gelişim raporu incelenmiştir. Bu incelemelerde kullanılan analiz yöntemi betimsel bir analizdir. Çalışmanın sonuçlarından da görüleceği üzere, İnsani Gelişim İndeksi değerleri incelendiğinde, Türkiye'nin değerlerinin Brezilya ve Kore'den ve aslında diğer tüm OECD üyesi ülkelerden daha düşük olduğu görülecektir.

Anahtar Sözcükler: OECD ülkeleri, insani gelişim indeksi

Abstract

In this study, within the OECD member countries, Brazil, Korea and Turkey will be compared and evaluated regarding the industrialization and development strategies taking into consideration of the Human Development Index. In addition, Turkey's 2023 targets will be evaluated accordingly to current situation analysis. The study is a document analysis. In the study, the OECD reports and the United Nations Development Programme (UNDP) 2015 Human Development Report were analyzed. Analysis method used in the study is a descriptive analysis. As the results of the study, based on the Human Development Index values, Turkey's index values are lower than Brazil and Korea, and actually all other OECD countries.

Keywords: OECD countries, human development index

Giriş

Toplumsal gelişme, esas olarak, potansiyelini tam olarak açığa çıkarabilmesi için toplumdaki her bireyin refahını arttırmakla ilgili bir kavramdır. Toplumun sağlıklı ve başarılı bir yapıda olabilmesi için, onu oluşturan her bireyin ve yurttaşın refahı ile bağlantılıdır. Bunun için de insana yatırım yapmak en öncelikli şeydir.

İnsana yatırım yaparken, insanların hayallerini gerçekleştirebilmelerinin önündeki engelleri kaldırmalıdır. Örneğin yoksulların her daim yoksul olacağı algısını ortadan kaldırmak gibi. Böylelikle kişisel başarıları için insanların ilerlemesine yardımcı olabilmek gereklidir. Gelişmiş toplumsal bir yapıda, her yurttaşın kendi becerilerini geliştirerek toplumsal ilerlemeye katkıda bulunabilmesi için fırsatlar sunulmaktadır. Her bir yurttaş ne kadar iyi eğitilmiş ve refah düzeyi ne kadar gelişkin ise topluma o kadar çok faydalı olacaktır. Bunun içinde en başta belirtili üzere insana yatırım yapmak çok hayati bir önemdedir.

Toplumsal gelişme kavramını incelerken göz önünde tutulması gereken en önemli unsur, bu

kavramın çok yönlü oluşudur. Yalnızca kişi başına düşen milli gelire bakılarak yapılan toplumsal gelişme çıkarımları bizi çok yanlış sonuçlarla karşı karşıya bırakacaktır. Okullaşma oranı, kişi başına düşen doktor sayısı, yoksulluk oranı, işsizlik oranı, bölgesel eşitsizlik ve gelir dağılımı gibi konuların yanı sıra insani gelişme endeksinin toplumsal gelişme kavramının açıklanmasında çok önemli bir yer tuttuğu gözden kaçırılmamalıdır. İnsani gelişim endeksi, uzun ve sağlıklı yaşam, bilgi edinme, tatminkâr bir hayat yaşamak için yeterli gelir, siyasi özgürlük ve garanti edilmiş insan hakları kavramları ile açıklanmaktadır. Bu endeksin hesaplama kriterleri ise refah standardı, eğitim standardı ve sağlık standardıdır. Tüm bu sayılanlara bakıldığında, toplumsal gelişme toplumun yalnızca ekonomik gelişme değil ama bütünsel olarak gelişebilmesiyle mümkündür.

Uzun ve sağlıklı bir yaşama sahip olmak, temiz su ve yiyecek gibi temel ihtiyaçları karşılayabilmek, sosyal, siyasal ve toplumsal etkinliklere katılma, bilgiye daha fazla ulaşabilme olanağı, daha güvenli bir yaşama sahip olmak ve diğer tüm siyasal ve kültürel haklar insani gelişmenin temelleri olarak sayılabilir. (1) Bu verilere göre bakıldığında bu konularda gelişkin olan ülkelerin zaten ekonomik ve siyasal olarak da gelişkin olduklarını görebilmek mümkündür. Oysa ekonomik olarak gelişkin olmasına karşın toplumsal olarak çok geride bulunan ülkelerde bulunmaktadır. Özellikle sahip oldukları ham maddeler ve doğal kaynaklarla ekonomik gelişmelerini idame ettiren böylesi ülkelerin toplumsal gelişimde sahip oldukları düşük düzeyler, bu toplumların geleceği açısından büyük kırılmalarla yüzleşebileceği bir gerçektir.

Bu nedenle günümüzde toplumların gelişmişlik düzeyi incelenirken artık yalnızca ekonomik verilere değil ama insani gelişim endekslerine bakılmaktadır. 1990 yılından bu yana Birleşmiş Milletler bünyesinde çalışan Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme - UNDP) birimi tarafından her yıl 'İnsani Gelişim Raporu' adında bir yıllık araştırma yayımlanmaktadır. Bu araştırma raporunun amacı ekonomik verilerden öte insani verilere dayanarak toplumsal gelişmenin boyutlarını göstermektir. (2)

İnsani veriler olarak tanımlanan refah, eğitim ve sağlık standartlarıdır. Bu standartlar şöyle açıklanabilir;

1. Refah standardı: 'Satın alma Gücü Paritesi' (SAGP) olarak, kişi başına düşen milli gelirin yerel geçim maliyetlerine uyarlanarak hesaplanmasıyla bulunan değer
2. Eğitim standardı: Yurttaşların eğitim - öğrenim düzeyidir. İndekste yetişkinler arasındaki okuma - yazma oranı ve okullaşma indeksi ile hesaplanır. Okuma yazma oranı indeksinin hesaplanmasında üçte iki okullaşma indeksi ise üçte bir oranında hesaplanarak eğitim standardı belirlenir.
3. Sağlık standardı: Bir ülkedeki yurttaşların ortalama yaşam süresi beklentisi temel alınarak hesaplanmaktadır.

Bu veriler, konusunda profesyonel uluslararası kuruluşlardan derlenerek hesaplanmaktadır. Verilerin alındığı zaman ile hesaplandığı zaman arasında iki yıl gibi süre söz konusudur. Buna göre 2013 yılı verilerine göre, çok yüksek insani gelişme kategorisinde olan Güney Kore'nin ortalama yaşam beklentisi 81.46, okur - yazarlık oranı 97.9, okullaşma oranı 82.4 ve SAGP cinsinden milli geliri 1.7458 trilyon dolar iken yüksek insani gelişme kategorisinde olan Brezilya'nın ortalama yaşam beklentisi 73.89, okur - yazarlık oranı 91.3, okullaşma oranı 44.9 ve SAGP cinsinden milli geliri 3.2127 trilyon dolar iken Türkiye'nin ortalama yaşam beklentisi 75.18, okur - yazarlık oranı 95.4, okullaşma oranı 33.9 ve SAGP cinsinden milli geliri 1.4439 trilyon dolar düzeyindedir.

Bu anlamda OECD üyesi ülkeler arasında toplumsal gelişim düzeyi olarak bakıldığında Türkiye'nin son sırada yer aldığı zira ekonomik gelişme olarak Avrupa'nın 7., dünyanın 18. Büyük ekonomisi olarak görünmekte iken insani gelişim endeksi sıralamasında 72. Sıradadır. (3) Bunu biraz daha açılırsak; 36 OECD ülkesi arasında Türkiye, uygun konutlaşma sıralamasında ve iş – yaşam dengesi sıralamasında sonuncu, hane halkı geliri ve finansal refah sıralamasında ve çevresel kalite sıralamasında sondan ikinci, kazanç, iş garantisi ve işsizlik sıralamasında ve eğitim düzeyi sıralamasında sondan üçüncü, yaşam memnuniyeti sıralamasında sondan beşinci, sosyal dayanışma sıralamasında ve sağlık sıralamasında sondan yedinci, güvenlik garantisi sıralamasında sondan dokuzuncu ve demokrasiye katılım sıralamasında ise dokuzuncu sırada bulunmaktadır. (4)

Bu verilerden de anlaşılacağı üzere ülkelerin kalkınmışlık düzeyi salt ekonomik verilere dayanarak belirlenmemekte ve fakat kalkınmanın merkezine insanı ve insani değerleri yerleştirmektedir. 1960'lı yılların başından beri yapılan çalışmalar ekonomik büyümede artışın önemli bir bölümünün işgücündeki eğitim düzeyinin artışından kaynaklandığını ortaya koymaktadır. (5) İnsana yapılan yatırımda dolayısı ile ülkenin genel olarak kalkınmışlığı ve toplumsal gelişim olarak kendini yeniden üretmektedir.

Bu anlamda Güney Kore ve Brezilya'ya bakıldığında ise sonuçlar daha çarpıcı olacaktır. Dünyanın yedinci büyük ekonomisi konumunda ki Brezilya insani gelişim endeksi sıralamasında 75. Sıradadır. Bunu biraz daha açılırsak; 36 OECD ülkesi arasında Brezilya, uygun konutlaşma sıralamasında sondan onbirinci, iş – yaşam dengesi sıralamasında yirmibirinci, hane halkı geliri ve finansal refah sıralamasında sonuncu, çevresel kalite sıralamasında sondan yedinci, kazanç, iş garantisi ve işsizlik sıralamasında sondan onbirinci, eğitim düzeyi sıralamasında sondan ikinci, yaşam memnuniyeti sıralamasında onbeşinci, sosyal dayanışma sıralamasında sondan onbeşinci, sağlık sıralamasında sondan dördüncü, güvenlik garantisi sıralamasında sondan ikinci ve demokrasiye katılım sıralamasında ise sondan onüçüncü sırada bulunmaktadır. Yine dünyanın onbirinci ekonomisi konumundaki Güney Kore insani gelişim sıralamasında 17. Sıradadır. Bunu da biraz daha açılırsak; 36 OECD ülkesi arasında Türkiye, uygun konutlaşma sıralamasında sondan onyedinci, iş – yaşam dengesi sıralamasında sondan dördüncü, hane halkı geliri ve finansal refah sıralamasında sondan onüçüncü, çevresel kalite sıralamasında sondan yedinci, kazanç, iş garantisi ve işsizlik sıralamasında onaltıncı, eğitim düzeyi sıralamasında dördüncü, yaşam memnuniyeti sıralamasında sondan sekizinci, sosyal dayanışma sıralamasında sonuncu, sağlık sıralamasında sondan altıncı, güvenlik garantisi sıralamasında altıncı ve demokrasiye katılım sıralamasında ise dördüncü sırada bulunmaktadır.

Bu sonuçlar incelendiğinde, benzeri ekonomik kalkınmışlık düzeylerine sahip olduğu düşünülebilen ülkelerin insani gelişmişlik katsayılarında nasıl bir farklılaşma oluştuğunu anlamak kolaylaşacaktır. Dolayısıyla burada akla gelen soru İnsani Gelişim İndeksi sıralamasındaki farklılıkların, kişi başına düşen milli gelir, kişi başına düşen sağlık harcamaları, işsizlik gibi değerler arasındaki ilişkisi nelerdir? İşte bu çalışmada bu soruya cevap aranmaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada kullanılan yöntem, betimsel analiz kapsamında kalan bir doküman incelemesidir. Bu kapsamda, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın 2015 yılı İnsani Gelişim Raporu ve OECD Kaliteli Yaşam İndeksi verileri incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken araştırma sorumuz kapsamında bir veri analizi taraması yapılmış ve veriler arasındaki ilişkiler

açıklanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

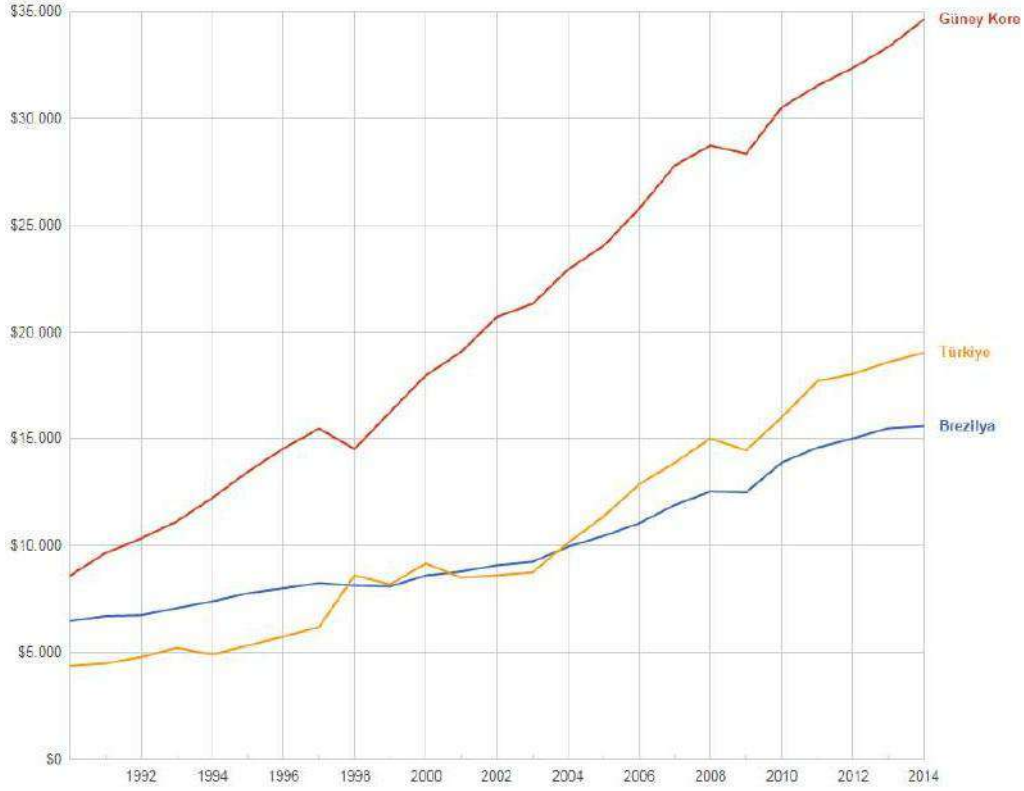
1. Kişi Başına Düşen Milli Gelir

Yüksek gelir her ne kadar mutluluğu satın alamasa da yaşam standartlarını yükseltmek ve refah seviyesini arttırmak için önemli bir araçtır. OECD ülkelerinde ortalama GSMH yıllık 25.908 ABD dolarıdır. Son yıllarda özellikle Danimarka, İrlanda ve Polonya gibi birçok OECD ülkesinde GSMH artmıştır. Yaşam standartlarındaki genel artışa karşın aynı süreç içerisinde zenginler ve yoksullar arasındaki uçurumda artmıştır. Şili, Meksika, Türkiye, ABD ve İsrail gibi bazı OECD ülkelerindeki gelir dağılımı eşitsizliği diğer ülkelere göre oldukça fazladır. Buna karşın İskandinav ülkeleri ve doğu Avrupa ülkelerinde gelir dağılımı eşitsizliği daha düşüktür.

Şekil 1 incelendiğinde kişi başına düşen milli gelir bağlamında Güney Kore, Türkiye ve Brezilya'nın bir hayli üstündedir. Güney Kore sürekli ekonomisini güçlü tutarak başlangıçta benzer olan GSMH'nı 2014 yılına geldiğinde söz konusu iki ülkeden çok daha yükseklere taşıyabilmiştir. Güney Kore elektrikli ve elektronik ürünler, taşıtlar, makine ve mineral yakıt üretimi temelinde yürüttüğü kalkınmasını, zamanında yarattığı merkezi devlet planlamasına ve 1970 yılında başlattığı kırsal alanda modernizasyonuna (Seamaul; Yeni Toplum) borçludur. Brezilya ve Türkiye ise tarıma ve hayvancılığa dayalı ekonomisinin dışa bağımlılığı nedeniyle kalkınmada zorlanmaktadır. Dolayısıyla, Güney Kore'nin temel sanayi alanlarında az yatırımla daha karlı sektörlerde yetişmiş işgücüne dayalı olarak yaptığı kalkınma hamlesinin sonuçları ile kıyaslandığında yetişmiş işgücüne dayanmayan alanlarda kalkınma sürecinde ilerleyen Brezilya ve Türkiye'nin GSMH'ları arasındaki farkın ilerleyen süreçlerde daha fazla açılacağını önerebiliriz.

2. Kişi Başına Düşen Sağlık Harcamaları:

Sağlık insanlar için çok önemli bir konudur ve eğitim ve iş olanaklarına erişebilme, üretimde ve refah düzeyinde yükselme, sağlık harcamalarında düşme, iyi sosyal ilişkiler ve elbette daha uzun bir yaşam gibi birçok faydaları bulunmaktadır. Sağlık konusunda veri olarak genelde yaşam süresi beklentisi alınır ama bu da genelde yaşamın kalitesini hesaba katmayan bir yaklaşımdır. Son 50 yılda OECD ülkelerinde bu konuda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. OECD ülkelerinde ortalama yaşam süresi beklentisi 80 yıldır. OECD ülkelerindeki en yüksek yaşam süresi beklentisi 83 yıl ile Japonya, İzlanda, İspanya ve İsviçre'de bulunmakta diğer taraftan en düşük yaşam beklentisi ise yaklaşık 75 yıl ile Türkiye, Meksika ve Macaristan'dadır.

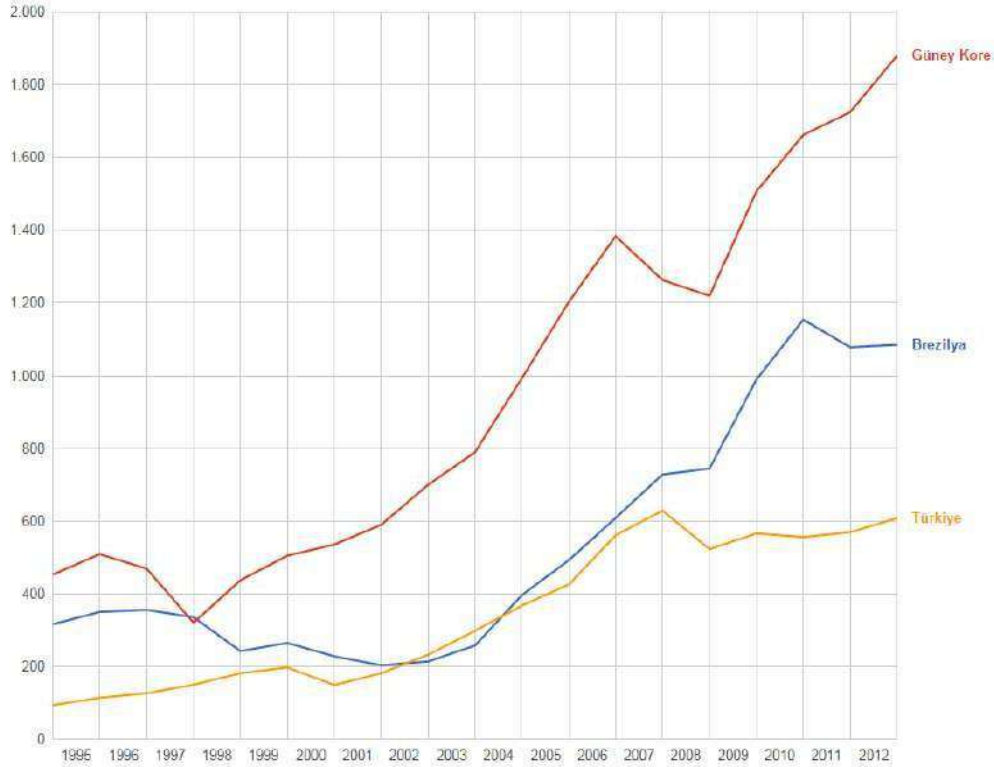
Şekil – 1 Kişi başına SAGP doları cinsinden GSMG

Son yıllardaki OECD analizlerinde kişi başına düşen sağlık harcamalarının yükselmesi ile yaşam süresi beklentisinin birbirlerine paralel olduğu tespit edilmiştir. Bu konuda ki analizler genellikle, insanlarla birebir görüşmelerde sağlığınız nasıl sorusu ile yapılan çalışmalara dayanmaktadır. OECD ülkeleri arasında insanların %68'i sağlığının iyi veya çok iyi olduğunu belirtmektedir. Bu konuda %90 ile Yeni Zelanda en iyi konumda bulunan ülke durumundadır. (6)

Şekil – 2 incelendiğinde açıkça görülmektedir ki Güney Kore kişi başına düşen sağlık harcamaları konusunda Brezilya ve Türkiye'ye oranla daha ileri noktadadır. Güney Kore'de yaşam beklentisi süresi de 81 yıl ile OECD ortalamasının üzerindedir. Güney Kore bu gelişmişlik noktasına yaşam koşullarındaki iyileştirmeler, kamu sağlığı konusundaki girişimler ve ilaç sanayindeki ilerlemelerdeki iyileştirmeler ile ulaşabilmiştir. Brezilya ve Türkiye'de ise bu konularda yapılan gelişim çabaları henüz yeterli ve istenilen seviyelerde değildir.

3. İşsizlik:

İşsizliğin ekonomi üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. İşsizliğin insanlar üzerindeki etkilerin bazıları, yurttaşın toplumla ilişki kurmakta zorlanması, tecrübe kazanamama ve kendini geliştirememesi olarak sıralanabilir. Düşük düzeyde işsizlik oranı olan toplumlar daha zengin, politik olarak istikrarlı ve sağlıklıdır. OECD ülkeleri arasında ortalama olarak 15-64 yaş arasındaki çalışabilir nüfusun %65'inin işi vardır. OECD ülkeleri arasında Türkiye %50 istihdam oranı ile sondan ikinci, Brezilya 20. Ve Güney Kore 22. sıradadır.

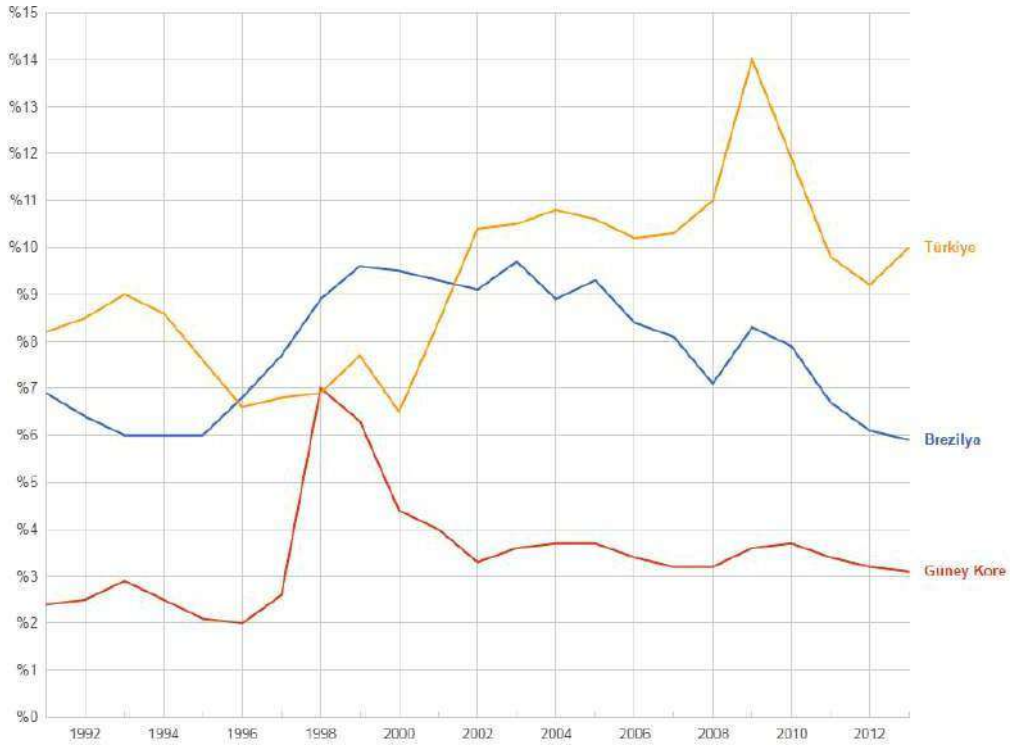
Şekil – 2 Kişi başına düşen sağlık harcamaları (cari ABD doları)

Şekil – 2 den de görüleceği üzere Güney Kore ve Brezilya işsizlik oranlarını son dönemlerde ciddi oranlarda arttırmış olmasına karşın Türkiye’de işsizlik oranı yakın zamanlarda yükselmeye başlamıştır.

Güney Kore istihdamda cinsiyet eşitsizliği sıralamasında 30. sırada, sosyal eşitsizlik anlamında ise 15. sıradadır. Uzun dönemli istihdam konusunda ise OECD ülkeleri arasında en başarılı ülke konumunda olup, maaşlar bakımından 18. ve iş garantisi anlamında ise 5. sıradadır. Güney Kore’nin uyguladığı planlı ekonomi politikaları ile işsizlik sorunu konusunda önümüzde ki yıllarda daha başarılı konumlara gelebileceği öngörülmektedir.

Brezilya istihdamda cinsiyet eşitsizliği sıralamasında 32. sırada, sosyal eşitsizlik anlamında ise 5. sıradadır. Uzun dönemli istihdam konusunda ise OECD ülkeleri arasında 19. sırada olup, maaşlar bakımından 34. ve iş garantisi anlamında ise 13. sıradadır. Brezilya son yıllarda yarattığı istihdam alanlarıyla işsizlik ile mücadele konusunda ilerlemeler kaydetmiş ancak eğitilmiş işgücü yaratma noktasında sıkıntılar yaşamaktadır.

Türkiye istihdamda cinsiyet eşitsizliği sıralamasında sonuncu sırada, sosyal eşitsizlik anlamında ise 12. sıradadır. Uzun dönemli istihdam konusunda ise OECD ülkeleri arasında 20. sırada olup, maaşlar bakımından 35. ve iş garantisi anlamında ise 33. sıradadır. Türkiye 1980’li yıllardan sonra ve özellikle son yıllarda da yürüttüğü yanlış ekonomi politikalar sonucu ciddi bir işsizlik sorunuyla yüz yüzedir.

Şekil – 3 İşsizlik

Sonuç

Güney Kore 1960'lı yıllardan itibaren planlı kalkınma modelini geliştirmeye çalışmış ve bunun sonucunda da bugüne kadar olan süreçte kalkınma ve gelişme anlamında önemli mesafeler katetmeyi başarabilmiştir. Ağır sanayi hamleleri konusunda merkezi planlama çerçevesinde adımlar atılmış, her ne kadar serbest piyasa ekonomisi kalkınmada başat olarak ele alınmış ise de devletin belirleyici rolü dominant olmuştur. Örneğin Hyundai firması elektronik pazarına girmek istediğinde ve Samsung firması da otomotiv sektörüne girmek istediğinde devlet müdahale etmiş ve iki firmanın da uzmanlık alanları dışında yatırım yapmasına izin vermemiştir. Güney Kore ekonomideki planlı kalkınma sonucunda bugün ekonomik gelişmişlik düzeyinde çok iyi bir konuma sahiptir. Bunun yanı sıra eğitime verdiği önem ile piyasaya yönelik nitelikli işgücünü arttırmış, böylelikle de işsizlik, bölgesel eşitsizlik ve gelir dağılımı gibi konularda da oldukça başarılı bir konuma ulaşabilmiştir. Kırsal kalkınma anlamında ikinci beş yıllık kalkınma planı çerçevesinde kırsal modernizasyon çalışmaları kapsamında 1970'li yıllarda başlattığı Seamaul (yeni toplum) hareketiyle, ülkenin kırsal kesiminin altyapısının tamamı bitirilmiş ve kırsaldan kente göç hareketi sınırlanmıştır. Kırsal kesimin altyapısının tamamlanmasının bir diğer sonucu ise ekonomik kalkınmanın yalnızca kentlerden olmasının önüne geçilerek kent ve kırsalın birlikte ekonominin itici gücü haline gelmiştir. Böylelikle Güney Kore planlamalarındaki hedeflerinin ötesinde bir performans göstererek kalkınmada başarılı bir ülke olmuştur. Bu ekonomik verilerin ötesinde de Güney Kore siyasi özgürlükler, dezavantajlı gruplar arasındaki eşitsizliğin giderilmesi, garanti edilmiş insan hakları, fırsat eşitliği gibi konularda da gösterdiği gelişimlere bağlı olarak bugün dünya özgürlük endeksinde özgür ülkeler arasında ki yerini almıştır.

Brezilya son yıllarda yaptığı çalışmalarla Güney Amerika'nın en önde gelen ekonomisi olmuş ve dünya ülkeleri arasında da önemli bir seviyeye yükselmiştir. Brezilya, ürün

çeşitliliğine büyük önem vererek kahve, soya, şeker kamışı, kakao, pirinç vb tarımsal ürünlerde, canlı hayvan ve ağaç ürünlerinde, deri ve ayakkabı ile mineral ve metal ürünlerinde dünya çapında karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olmuştur. (7) İstihdam konusunda OECD ortalamasının üzerindeki Brezilya'da 18-29 yaş arası genç işsizlere yönelik ProJovem Trabalhador programı ile yoğun eğitimler verilmekte ve böylelikle de gençler arasındaki işsizliği düşürmek için çok önemli çalışmalar yapılmaktadır. Ekonomik kalkınma hedefleri yanı sıra garanti edilmiş insan hakları, siyasi özgürlük, dezavantajlı gruplar arasındaki eşitsizliğin giderilmesi gibi konularda oldukça başarılı bir durumda olup bugün dünya özgür ülkeler arasındaki yerini almıştır.

Türkiye, 1980'li yıllarla birlikte hızla piyasa ekonomisinin kaotik yapısı içerisinde planlı ekonomik hedeflerini bir yana bırakarak piyasalara uyum politikalarının peşine takılmıştır. Böylelikle sistemsiz ve plansız ekonomik gelişme hedefi ile birlikte bugün Türkiye OECD ülkeleri arasında sonuncu sıralarda bulunmaktadır. Plansız kalkınma hamleleri sürecinde Türkiye çok önemli bir zamanı ve parayı boşa harcamıştır. Güney Kore ve Brezilya örnekleri, Türkiye için model olarak alınmaya çalışılmış oysa iki ülkenin de bu anlamda Türkiye'ye örnek olabilmesi mümkün değildir. Güney Kore ve Brezilya ekonomik kalkınma hamlelerini sürekli bir planlama çerçevesinde yapmaya çalışmış ve bunun sonucunda da kalkınma hedefleri daha endikatif hale gelmiş, kalkınma planlarındaki hedeflerinden daha iyi bir performansı yakalamayı başarmışlardır.

Türkiye ise buna karşın planlama olarak kendisinin önüne 2023 hedeflerini koyarak plansız ve sistemsiz ve fakat daha çok siyasal bir yönelime girmiştir. Düşük GSMH oranı ve ekonomik veriler göz ardı edilerek ağır sanayi hamleleri hedeflenmektedir. Milli araba, milli uçak, milli gemi, milli tank ve benzeri gibi rasyonel ve reel olmayan hedefler için dar ve kısıtlı bütçeden milyarlarca dolar heba edilmektedir. Ekonomik olarak uygulanabilir olmayan bu projelerin küresel ekonomiler bağlamında uluslararası sermaye piyasalarında boy göstermeleri ne yazık ki olası görünmemektedir. Oysa Türkiye gibi geri kalmışlık sarnıcında bulunan Hindistan, ağır sanayi hamleleri yerine daha düşük yatırım ile daha çok kar elde edebileceği hizmet sektörü, bilgisayar yazılımı gibi alanlara kaliteli ve eğitilmiş insan gücüyle ulaşmayı başararak bugün dünya ölçeğinde güçlü ekonomiler arasında kendisine yer bulabilmiştir. Türkiye'nin de hedeflerini revize ederek, sürdürülebilir ve uygulanabilir ölçeklere çekmesi, eğitime, sağlığa ve insanlar arasındaki eşitsizliği gidermeye yönelik yatırımlara ağırlık vermesi gerekmektedir. Böylelikle bugün fazlasıyla eksikliğini duyduğu kaliteli işgücüne sahip olarak sürdürülebilir ve düşük finans maliyetlerine sahip yatırımlarla uluslararası piyasalarda daha kolay kendine yer bulabilecek ve gecikmiş olan kalkınma, büyüme ve gelişme hamlelerini gerçekleştirebilecektir.

Kaynakça

http://www.genclikpostasi.org/v1.5/index.php?option=com_actcont&task=view&id=1&itemid=5

Comparison of European Union Member Countries and Candidate Countries in terms of Human Development Index Indicators,

Ş.S.Nartgün&M.A.Kösterelioğlu&M.Sipahioğlu, Trakya University Journal of Education 2013, Vol.3, issue 1, 80-89

UNDP Human Development Report 2015 sf.224 OECD Better Life Index report

Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 33-41.

The World Bank, 2015 World Development Report <http://www.mfa.gov.tr/brezilya-ekonomisi.tr.mfa>